

zirajo; če pa „Narodovci“ shode napravljajo, ni to fanatiziranje. — Pravna stranka je „naj novejša hidra.“ Oj krasna omika in spoštovanje svobode ljudskega prepričanja! Škoda, da po doslednem mišljenju še ni pristavljeno: tej hidri se mora, kakor vsakemu dragemu strupenemu gadu, s krvavim kolom glava streti. Kakor se kaže, bi ob času nove prekucije ne manjkalo tudi slovenskih Robespierre-jev.

Vendar ne bomo preostoro sodili te političke izjave slovenskih dijakov. Nam je ta izjava le ogledalo sedanjega šolstva. Iz nje govori le oni duh, ki denes po visokih šolah vlada. Ne dvomimo pa tudi, kam da bode ta duh ubogo Avstrijo pritiral, ako se še o pravem času k krščanskim načelom ne povrne; kajti enaki vzroki imajo vedno enake posledice. Komu da bode sad krvave žetve na korist, to seveda je v Božjih rokah; vendar verjetno je, da Slovencem rožce ne bodo cvetele. —

Cerkvene zadeve.

Stanje kat. cerkve na Švicarskem.

List iz Švicarskega dne 26. jun.
(Konec.)

Mnogo je še Švicarjev (katoličanov in protestantov), kateri so prepričani, da mir v deželi le obstati zamore, ako se pravice vsacega vestno spoštujejo; če se vodnikom sedanje liberalne stranke posreči, te poštenjake za svoje prekucijske namene pridobiti in v zvezi z njimi zavezni ustav po liberalnem kopitu preurediti, navstane za nas Švicarje presilni boj med strankami, bati se je celó krvavih bojov. V kratkem se mora pokaziti, bodo se li protestantovski federalisti, kateri so s zvestimi katoličani vred lansko leto 12. majnika načrt zaveznega ustava pokopali, zdaj se združili s centralisti in verskimi odpadniki (staro-katoličani) ter se spustili v boj s kat. cerkvijo ali ne? Na to se zdaj vse pripravlja.

V Bernskem kantonu (Jura), kder so preč. škofu delovanje prepovedali, je tako žalostno, da ne more bolj biti. Vlada brani otroke krščevati, mrliče po cerkvenem obredu pokopavati, v cerkvah poročati itd. In to vse zato, ker pripoznavajo zvesti župniki izgnanega škofa kot svojega postavnega, cerkvenega predstojnika. V celem kantonu ni smela letos na Telovo procesija biti. Vse nas spominja na grozovladje pred 80 leti, ko so tukajšnji Jakobinarji vso javno Božjo službo odpravili bili.

Genevski katoličani peljejo svoje otroke na Francosko k svojemu prognanemu škofu, da jim sv. sakrament birme delijo. — Silno žalostni glasovi, ki niso neverjetni, prihajajo iz Argavskega kantona, domovine razupitega odpadnika, Avg. Kellerja. Po njegovem grozovitem hujskanju in zape-

ljevanji je mnogo katoliških srenj nauk papežev nezmotljivosti (v verskih rečeh) zavrglo. Liberalci Kellerjeve baže pričakujejo, da bodo s srenjami tudi potegnili dotični duhovniki, kadar pride pravi čas. (Nič zato; pleve se morajo črstevega zrnja ločiti. V 4. in 5. stoletji je pol svetá z vrtoglavi duhovniki vred božanstvo Zveličarja zatajilo, pa zarad tega resnica ni zadušena bila. Vred.)

V teh žalostnih časih potolažil nas je pogum luteranskega ministra žl. Mestral v Lausani (Luzani), ki je nedavno v zboru zgodovinskega društva, ki se peča s popravo nekdanje škofovske cerkve v omenjenem mestu, v napitnici odločno grajal vladino preganjanje katoličanov. Med drugim je rekel: Mi bi te starodavne cerkve ne bili postavili; to je storil duh katoličanstva in nja bogočastja. Spodobi se toraj, da smo svojim sodeželanom, katoliškim vernikom, tudi pravični.

Sad „nove“ šole.

„Kärntner Blatt“ poroča: „Ko je 19. junija eden graških milosrčnih bratov iz postaje v Celovci v mesto šel, kriči mnogo pobarjev iz oken realke nad njim: „Naj pogine! Udri po črnihu, pobijte ga!“ In kdo je ta „črnih“? Pobožen, v naravoslovnih rečeh izučen, milosrčen brat, ki gredé od hiše do hiše pobera milodare za bolnišnico v Gradcu, v kateri je bilo lansko leto 1466 bolnikov brez razločka vere in narodnosti iz usmiljenja preskrbljenih, med njimi 79 bolnih Korošcev, kolikor jih iz nobene sosednjih dežel v bolnišnici ni bilo. Taka pobalinska surovost se je redoma že 4 leta sem godila omenjenemu gospodu od strani celovških dijakov ali divjakov realke.

Morebiti da denes ali jutre eden teh fantalinov v največi stiski na vrata „usmiljenih bratov“ potrka, naj mu v bolezní pomagajo? Lansko leto je po tiskanem izkazu zdravih odišlo iz bolnišnice tudi 62 hlapeev, 12 butcev in več — konfesijonslozljerjev.“ Kaj boljšega iz take mladeži tudi ne bo. —

Gospodarske stvari.

O živinoreji.

(Poduk v ljutomerski kmetijski šoli.)

Teleta za plemo naj se odgojujejo tako-le:

Precej prvi dan potem, ko je télé še zadnjič imelo polič pravega, ravno namolzenega maternega mleka med opihaním, naj se začne dajati vsaki dan polič čiste vode več namesto opihanega mleka. Voda se toraj za opihano mleko prav tako dan za dnevom menjava, kakor se je menjavalo prej opihano mleko za pravo materno še le namolzeno. Ker se pa teletu krivica godi s tem, da se mu daje sama voda za opihano mleko, naj

dobiva za vsak bokal opihanega poldrugi lot raztolčenega lanenega semena ali pa ovsene moke za odškodovanje. Paziti treba, da tele ne dobiva niti pred, niti po jedi več tekočine (pijače), ker zaradi preobilne pijače bi dobilo preobilan vamp, kar pa žival jako kazi.

Po dvanajstem tednu že pojedajo tele vsaki dan tudi nekoliko funtov drobnega, prav lepega in dobrega subega sená (otave), in naj se mu privoši za noževó šilino (špico) soli, kar mu ne bode uročevalo driste, nego pospeševalo prebavljivost.

Na to se začenja teletu polagati stolčena (zmečkana) repa, suho seno in za tem druga zelena paša. S kratka: sedaj se začne mlado govedo rediti se splošno polago, katera se nahaja na posestvu.

Za plemo odločuj le najboljše teleta, pokveke pa naj dobi mesar. Plemenska teleta je najboljšje vzeti od 4. poroda naprej. Tele za mesnico naj je vsaj 8 dni staro. Je li bolje, da proda gospodar mlajše ali starejše tele mesarju, to naj odločuje pa kreda in številka. Znanstvo nas uči, da iz centa srednjega sená spravimo na odraslo govedo 8 funtov mesa, in kakor je koristno gospodarju, da zna umno proračuniti to gledé odrasle živine, prav tako mu hasne tudi, ako zna, koliko utegne dobiti za mleko, maslo ali sir. V sedanjih razmerah velja kot dognana reč: ako je mogoče prodajati pint mleka po 8 kr., bolje je danes oddati tele mesarju, nego jutri. — Ako pripravljáš teleta za mesnico, imej ga na tesnejšem prostoru nego teleta, ki so za plemo, da ne more tako jako skakati, vsled česar se ne redi tako dobro. Pa tudi prenizka toplota debelenju močno škoduje, — vsaj 15° R. naj je temperature za taka teleta. —

Čeravno sem že naznanil zdravila proti teletji dristi, pristavljam še naslednje, naj prestejše: Kedar paseš tele, daj mu vselej vmes stolčene krede, za velikost trije h orehov. Tudi pomaga teletu kreda, ako je daš, pa še enkrat toliko, v vsako polago njegove matere, od koje mleko uživa.

Dopisi.

Iz Ljubljane. 6. julija. (Občni zbor delničarjev „Narodne tiskarne“.) (Dalje.) Vošnjakovci so bili vsled tega v hudi zadregi. Čutili so, da bo delniško društvo pred občinstvom ob vse zaupanje prišlo, ako se poizvé, da so morali delničarji, ki so račun zahtevali, pa namesto računa le surovosti čuli, zbornico zapustiti. Zato so se kmalu pomirili in prvosednik, g. dr. Ahačič, sam je precej ostro grajal, da se delničarjem računi niso predložili, ker se brez njih res ne more sklepati. Obljubil je, da se v prihodnje to več ne bo zgodilo ter opominjal delničarje, da naj denes že sami dotične predloge stavijo. Da

se pa denarji niso zapravili, se sleherni lahko prepriča, če si stroje in druge reči v tiskarni ogleda.

G. Grasselli poroča potem o denarnem stanju delniškega društva in bere najprej pismo, v katerem se upravni odbor pred pregledovalnim odsekom opravičuje, da mu ni bilo mogoče sestaviti bilance za l. 1872, ker so fabrikanti črke prepozno izgotovili, niti rečuna prej izvršiti in ga odseku v pregled predložiti, ker potrebnih delavnih moči ni bilo. (Kaj piškavi izgovori!!) Oziroma na to predlaga, naj se delničarjem, ki so delnice l. 1872 vplačali, letos 1. novembra izplačajo 5% obresti po razmeri plačil. Pregledovalni odsek je temu predlogu pritrdil in pristavil, naj se letni račun za l. 1872 v presojo izroči pregledovalnemu odseku, kateri bo pretresoval bilanco za l. 1873.

G. Grasselli in g. Pajk, kot vodja Mariborske tiskarne, bereta potem še poročilo dohodkov in stroškov obeh tiskarnic. Iz njega je razvidno, da je bilo do konca junija delnic 401 popolnoma vplačanih, na 34 drugih pa 1400 gld., tedaj vsega 41.500 goldinarjev. Iz teh denarjev se je plačalo: Fr. Skazi in drugim za Mariborsko tiskarno 16713 gld. 28 kr., za založni fond in nove črke pa 9283 gld. 20 kr.; Ljubljanski tiskarni za mašine 6266 gld. 5 kr., za črke 3588 gld. 36 kr., za mizarska dela 1954 gld. 25 kr., za založni fond 2959 gld. 94 kr., tedaj skupej 40.736 gold. 8 kr.

Po tem povrhnem računu bi bili delničarji o delniškem društvu še precej ugodne misli imeli, da bi se ne bil prvosednik, dr. Ahačič, zgovoril, češ, da je tiskarna v vednih denarnih zadregah in da ji mora on s svojim kapitalom ali pa s svojim kreditom večkrat na pomoč pri-skočiti. Spodbujal je tedaj delničarje, naj skrbijo za to, da se še ostale delnice oddajo, da društvu ne bo potreba denarjev na posodo iskati. Do občnega zbora naredila je tiskarna, kakor je g. blagajnik konstatiral, okoli 9000 gld. dolga!

Pri debati, ktera se je potem pričela, grajal je g. dr. Poklukar, da se za l. 1872 nista napravila niti bilanca, niti inventar Ljubljanske tiskarne.

G. faktor Kovač in g. Grasselli ugovarjata, da to ni bilo lahko mogoče, ker je bilo tačas v Ljubljanski tiskarni mnogo iz Mariborske izposojenih črk; tudi je delo silno zamudno in časa je bilo premalo!

G. Poklukar dokazuje, da bi se bilo to po fakturah lahko zgodilo, in bi delničarji vendar nekaj v rokah imeli, na kar bi se pri sklepih opirali mogli. Tako pa ne vedó, pri čem da so.

G. Klavžar stavi zato predlog, da bi se v prihodnje poročilo o društvenem delovanju že osem dni pred občnim zborom vsakemu delničarju v roke dalo.

G. Grasselli reče, da pravila tega sicer ne ukazujejo, da bo pa upravni odbor rad to iz-